

Člověk roste ve tmě jako brambora

Když jsem studovala na gymnáziu, ráda jsem se učila u pratety na Ljósvallagatē a po škole jsem k ní často chodila. Občas jsem zůstala přes noc, zpočátku jen o víkendech, později se přidaly i všední dny. Při studiu porodního asistentství jsem byla vždycky jednou nohou u ní a v posledním semestru na vysoké škole jsem se k ní přestěhovala úplně. Podle oficiální verze jsem na ni dávala pozor od chvíle, kdy zapomněla kávovou konvici na zapnuté plotně sporáku a vydala se na hřbitov opečovávat rodinnou hrobku. Chodila jsem s ní nakupovat a ke kadeřnici a vozila ji všude možné dvacet let starou světlehnědou Ladou Sport, kterou sice vlastnila, ale sama už neřídila. Občas se stalo, že jsem se v noci nevrátila domů a zapomněla jí dát vědět. Když jsem se pak po celonoční nepřítomnosti objevila, vynesla prateta ortel:

„Z toho nic nebude.“

Jevila však nebývalý zájem o učební látku mého oboru, zejména o to, čemu říkala *módní* teorie.

„Co se myslí tím, že při silných porodních bolestech pomáhá ženě vůně partnera?“ zeptala se mě jednou.

Hned nato mi vyprávěla, jak v minulosti nebylo vůbec neobvyklé, že se nastávající otcové dostavili na oddělení a páchli alkoholem. Alkoholový odér se pokoušeli přebít vodou po holení, řekla. Old Spice. Vybaví se mi, že nezřídka popisovala vůni čerstvě narozených

děti, která podle ní dost připomínala vůni brambor ve sklepe, směsici hlíny a nasládlé plesniviny.

Jednou jsem se před ní oháněla starým učebnicovým příkladem, v němž se pro nástin růstu zárodku používaly coby měřítko různé druhy ryb: koljuška, sled, okouník a nakonec treska. Jako bych slyšela pratetu, jak kroutí hlavou a říká: *Embryo je embryo, člověk je savec a dvounožec. A nikdy neopomněla dodat: Jsem porodní bába a vím, že člověk roste ve tmě jako brambora.*

V průběhu mojí praxe na porodnickém oddělení pratetu vždycky zajímalo, kolik se během služby narodilo dětí, jestli to byly porody přirozené, klešťové nebo porody císařským řezem. Pokaždé jsem jí podala podrobnou zprávu. Když jsem jí vyprávěla o rodičích, jimž se narodila dvojčata předchozího roku a další dvojčata toho dne ráno, prohlásila:

„Takže budou mít doma čtyři děti s plínkou.“

Také jsem si k ní ráda chodila pro rady, já jsem se ptala, ona odpovídala. Její odpovědi se však mnohdy daly vykládat dvojměrím způsobem, a nebyly nutně odpovědní na to, nač jsem se ptala, kupříkladu:

„Žena je jediný savec, Dýjuško, který není plodný po celý život.“

Pamatuju si, že jednou přirovnala těžký porod k pozvolnému mučení a dodala, že kdyby to šlo, spousta žen by ho nedokončila.

„Za jiných okolností by dotyčná slíbila cokoli, jen aby se tomu vyhnula,“ přisadila si.

Když ženy dostanou rajský plyn, uvolní se a rozpovídají se o nejrůznějších věcech, třeba kolik si toho kdy zlomily – zápěstí, prst na rukou a dva na nohou – a za jaké situace ke zlomeninám došlo. Občas také popisují, kde nebo jak bylo dítě počato. Třebaže Boží existenci nezmiňují, může mít početí nadpřirozený nádech a často k němu dochází za nezvyklých podmínek anebo ve chvíli, kdy ani nemělo být možné, třeba že spermie přežila celý dlouhý týden a čekala na ovulaci, zatímco se rodiče nacházeli na opačných stranách ostrova – jeden pracoval na severu, druhý studoval v Reykjavíku nebo byl jeden na moři a druhý na pevnině.

Vzpomínám si na vyprávění ženy, jež se toužila stát matkou a k tomu potřebovala najít muže, který by chtěl, aby se stala matkou jeho dítěte. Na obličej si držela masku, nenasytně vdechovala rajský plyn, potom masku nadzdvihla a zamumlala:

„Trvalo to mnohem déle, než jsem čekala. Spermie mi nakonec poskytnul kolega chemikář. Svěřila jsem se mu se svým problémem a on ke mně jednoho večera přišel na návštěvu. Postavila jsem na kafe, on zmizel na záchod a když se vrátil, podal mi hrnek se spermatem. ‚Tady to je,‘ řekl.“

Ženy mluví a já přikyvují.

Rajský plyn může způsobit ztrátu paměti, takže když jsem tu ženu propouštěla domů, zeptala se mě, jestli nezmiňovala nějakého Héďina.

Přemýšlím někdy o početí?

Odpověď zní ne. Já přebírám štafetu až poté, co dojde k oplodnění.

To ovšem nemění nic na tom, že podle jednoduchého výpočtu jsou děti narozené za největší tmy počaty v období jarní rovnodennosti, kdy jsou dny a noci stejně dlouhé, a děti počaté kolem Vánoc a na přelomu roku se rodí začátkem října, kdy se stíny začínají dlužit.